

Становище на Европейския комитет на регионите относно доклада на Европейската комисия относно изпълнението на обновеното стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на ЕС

(2021/C 37/10)

Докладчик:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES/ПЕС), министър-председател на правителството на Канарските острови
Отправен документ:	Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка относно изпълнението на съобщението на Комисията, озаглавено „Засилено и обновено стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на Европейския съюз“ COM(2020) 104 final

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

1. припомня, че най-отдалечените региони (НОР), състоящи се от осем острова и архипелага, разположени в Карибско море, Индийския и Атлантическия океан и в изолирана територия в басейна на река Амазонка, включват шест френски отвъдморски територии (Френска Гвиана, Гваделупа, Мартиника, Майот, остров Реюнион и Сен Мартен), два автономни португалски региона (Азорските острови и Мадейра) и една автономна испанска област (Канарските острови), като общото помежду им са серия от постоянни ограничения, породени от тяхната отдалеченост, изолираност и малка площ, които затрудняват развитието им;
2. приветства ангажимента, поет от Европейския съюз (ЕС) по отношение най-отдалечените региони (НОР) и отразен в съобщението на Комисията, озаглавено „Засилено и обновено стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на Европейския съюз“ от 24 октомври 2017 г. (наричано по-долу „съобщението“), който беше одобрен чрез заключенията на Съвета по общи въпроси от април 2018 г., в които Комисията се призовава да продължи да работи за приемането на конкретни мерки за НОР в съответствие с член 349 от ДФЕС;
3. приветства междинния доклад (наричан по-долу „доклада“), публикуван през март 2020 г., в който се разглежда постигнатият напредък в изпълнението на съобщението;
4. изразява съжаление обаче, че докладът не представлява задълбочена оценка на стратегията за тези региони и възможност за коригиране на липсата на някои мерки в политиките, които са от съществено значение за тяхното развитие, като например политиката на сближаване и по-специално социалния стълб на ЕС;
5. признава необходимостта от адаптиране на стратегията с оглед на сериозните последици, предизвикани от пандемията от COVID-19, които оказват по-голямо въздействие върху тези силно зависими от туризма и свързаността с континента територии и където икономическото възстановяване се очаква да отнеме повече време;
6. подчертава необходимостта от подкрепа за промишления сектор на НОР при сегашните обстоятелства и основната роля на една подходяща европейска рамка за държавните помощи и фискалните инструменти, за да се даде нов тласък на конкурентоспособността на предприятията и да се насърчи създаването на работни места в тези региони;
7. припомня, че социалните въпроси винаги са били в основата на предизвикателствата, пред които са изправени най-отдалечените региони и които сега са изострени допълнително от опустошителните за пазара на труда последици от настоящата криза. По този начин се откроява необходимостта растежът и работните места да бъдат поставени в центъра на всяка стратегия за тези региони. НОР се нуждаят от нов подход, включващ засилено социално измерение и набелязване на конкретни мерки за справяне с настоящата ситуация;
8. оценява ангажимента на Европейската комисия да работи в партньорство с НОР и подчертава значението на това сътрудничество за преодоляване на трудностите на тези региони при справянето с последиците от COVID-19;

9. припомня тяхната уязвимост, силно изострена в контекста на пандемията, и подчертава необходимостта да се гарантира подходящ подход към НОР в рамките на плана за възстановяване на ЕС, в съответствие с регионалните реалности и потребности;
10. подчертава, че в рамките на външната политика на ЕС интересите на НОР трябва да бъдат защитени, и призовава в бъдещото споразумение на ЕС с Обединеното кралство да се отчетат отрицателните последици от Брексит върху НОР, по-специално въздействието му върху тези особено уязвими региони;
11. подчертава, че финансираните в рамките на Помощта за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU) проекти в НОР трябва да бъдат насочени към решаване на предизвикателствата на най-засегнатите от кризата с COVID-19 сектори, като туристическия сектор, както и укрепването на инвестициите в секторите, зависими от свързаността, включително цифровата свързаност, зелената и синята икономика, и на инвестициите в умения и способности, които да водят до откриване на работни места и адаптиране към промените, причинени от пандемията;
12. приветства ангажимента на Комисията да обърне специално внимание на НОР в рамките на Европейския зелен пакт, отчитайки тяхната уязвимост по отношение на изменението на климата и природните бедствия и техните изключителни предимства, като биологичното разнообразие и възобновяемите източници на енергия, и изразява надежда, че за тази цел ще бъдат приети конкретни мерки;
13. препоръчва да се запази баланса, който е необходим между целите в областта на околната среда и техните високи социални разходи в НОР, и призовава, в рамките на международните преговори, Европейската комисия да вземе под внимание спецификата на НОР и да изключи полетите между НОР и други държави — членки на ЕС, от системата за търговия с емисии; това, че в плановете няма предвидени изключения за тези региони, които да включват както водния, така и въздушния транспорт в системата за търговия с емисиите, ще се отрази изключително негативно на икономическите и социалните условия там;
14. приветства засиленото партньорство между Комисията, държавите членки и Конференцията на председателите на НОР, което дава възможност за ползотворен и постоянен диалог чрез конкретни платформи и работни групи, които набелязват проблеми, предоставят решения и чертаят стратегии за адаптиране на европейските политики в НОР;
15. приветства факта, че многостепенното управление позволи специфични особености на НОР да бъдат включени в голяма част от предложенията на Комисията за периода 2021—2027 г.;
16. отбелязва, че въпреки постигнатите успехи, интензивният и постоянен диалог между Европейската комисия и НОР трябва да продължи в рамките на бъдещата работа по изготвянето на подходящи политики, които да отчитат реалностите в НОР;
17. припомня значението на прилагането на индивидуалния подход, предложен от Европейската комисия в нейното съобщение от 2017 г., като се има предвид уязвимостта на тези територии в редица сектори;
18. припомня необходимостта от запазване на специалния правен статут на НОР на конференцията за бъдещето на Европа, така че те да продължат да се интегрират по справедлив и балансиран начин в развитието на ЕС;

Надграждане върху предимствата на най-отдалечените региони

Синя икономика

19. посочва, че морското пространство на НОР е съществено предимство за заетостта, икономическата дейност и развитието, което следва да бъде защитавано и използвано;
20. приветства проучването на Европейската комисия на тема „Изследване на потенциала на най-отдалечените региони за устойчив син растеж“ и включването на неговите заключения в съобщението;
21. припомня своето становище, прието през февруари 2018 г., в което подчертава необходимостта ЕС да предоставя на НОР по-голяма финансова подкрепа за действия, насочени към развитие на морските и мореплавателните ресурси, както и за амбициозни инвестиции, като се отчита потенциалът за създаване на работни места и опазване на екосистемите;
22. счита, че обновяването на риболовния флот на НОР продължава да е ограничено от прилагането на европейското законодателство, и счита, че са необходими допълнителни усилия, за да се осигури по-голяма съгласуваност между преразгледаните насоки за държавната помощ за рибарството и ЕФМДР, така че обновяването на риболовния флот на НОР да може да бъде допустимо в рамките на последния;

23. отбелязва, че в заключенията на Съвета от 19 ноември 2019 г. относно океаните и моретата се призовава за защита на НОР, предвид тяхната уязвимост по отношение на изменението на климата, като се подчертава значението на морската политика и политиката в областта на рибарството за развитието на устойчиви икономически дейности;

24. изразява съжаление, че исканията на НОР за планове за компенсиране на прекомерните разходи не бяха взети предвид, и подкрепя искането им за адаптирано и гъвкаво прилагане на сумите и условията за тяхното изпълнение;

Селско стопанство и развитие на селските райони

25. припомня, че селското стопанство е жизненоважен сектор за икономиката и заетостта в НОР, което беше признато от ЕС чрез установяването на специален режим посредством програмите POSEI, и подчертава приноса и добавената стойност на този сектор по време на кризата, предизвикана от COVID-19, който допринася за гарантиране на продоволствената независимост, насърчава късите вериги на доставки и отговаря на голямото търсене на населението;

26. подкрепя запазването на специфичните изключения за НОР в първия стълб на ОСП, а именно отделянето на помощите и системата за намаляване на помощите;

27. изразява съжаление обаче, че по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) в предложението за многогодишна финансова рамка (МФР) съфинансирането за НОР е намалено;

28. отбелязва, че кризата с COVID-19 доведе до сериозен проблем при доставките на храни в НОР; изразява несъгласие с намаляването на бюджета на ОСП за тези региони в следващата финансова рамка и призовава за възстановяване на сегашните плащания по линия на POSEI;

29. припомня на Европейската комисия, че в търговските споразумения с трети държави следва да има специална глава за всеки от въпросите, които са от особен интерес за НОР;

30. подкрепя НОР в искането им за продължаване след 2020 г. на действието на механизма за стабилизиране по отношение на двустранните споразумения за внос на банани, сключени с държавите от Андската общност и Централна Америка, и за гарантиране на автоматичното им действие, когато някоя от тези държави надвиши определения ѝ праг;

Биологично разнообразие

31. приветства факта, че Зеленият пакт на Комисията признава голямото значение на уникалното биологично разнообразие на НОР и заплахите за изменението на климата като един от основните фактори за загубата на биологично разнообразие;

32. приветства включването на специални покани за представяне на предложения по програма LIFE за периода 2014—2020 г. за опазване, съхраняване и укрепване на биологичното разнообразие и адаптиране към изменението на климата в НОР;

Кръгова икономика

33. призовава Комисията в изготвянето на мерките за кръговата икономика да отчита специфичните характеристики на НОР като тяхната изолираност, отдалеченост и наличието на силен натиск, който се дължи на икономическите им модели, разчитащи предимно на туризма;

34. очаква, че една *ad hoc* платформа би дала възможност за разработване на подходящи мерки за контрол на влизането и излизането на отпадъци в НОР, като по този начин ще се допринесе за правилното управление на отпадъците и ще се подкрепи целта на тези региони да станат „свободни от отпадъци“;

35. отбелязва сложността и високите разходи за управление на отпадъци в НОР и необходимостта от подкрепа за инвестиции в инфраструктура, включително чрез ЕФРР, което ще улесни прехода към кръгова икономика;

Изменение на климата

36. подкрепя ангажимента на НОР към целите на ЕС за постигане на неутралност по отношение на климата през 2050 г. и припомня уязвимостта на тези региони към изменението на климата;

37. дава си сметка, че амбициите на Европейския зелен пакт са приведени в съответствие с разпоредбите на съобщението; приветства изричното му споменаване в съобщението и се надява това да бъде тласък за прехода на НОР към неутрална икономика;

38. призовава всички мерки в областта на намаляването на въглеродните емисии да бъдат оценявани и разглеждани цялостно, като се търси справедлив баланс между потребностите от гледна точка на околната среда и необходимостта от достъпност за гражданите и поддържане на тяхната икономика;

39. изтъква необходимостта от по-добро адаптиране на критериите за допустимост на Фонда за справедлив преход и включване на реалността на най-отдалечените региони в дългосрочната стратегическа визия на ЕС за адаптиране към изменението на климата;

Енергиен преход

40. приветства мерките в подкрепа на НОР, които са предвидени в Директивата за възобновяемите енергийни източници и Инициативата за чиста енергия за европейските острови, и насърчава Комисията да продължи да работи в тази посока;

41. припомня, че НОР са единствените зависими от изкопаемите горива региони с изолирани енергийни системи, които не могат да бъдат свързани с европейските мрежи; изразява съжаление, че Механизмът за свързване на Европа не е адаптиран към тяхното конкретно положение; счита, че НОР следва да бъдат включени в механизма за справедлив преход и да се възползват от мерките в подкрепа на енергийния преход към чисти горива;

Научни изследвания и иновации

42. приветства ангажимента на Комисията към НОР в областта на иновациите, чрез който се цели да се подчертае техният потенциал както като лаборатории за изпробване на иновативни решения, така и като средство за достъп до върхови постижения и укрепване на веригите за създаване на стойност;

43. приветства поканата за действия за координация и подкрепа за НОР в рамките на действащата програма „Хоризонт 2020“ и посочва необходимостта да се вземат предвид заключенията от проекта FORWARD при изготвянето на бъдещите рамкови програми за научни изследвания, развитие и иновации, както се посочва в съобщението;

Социални въпроси, заетост, образование и обучение

44. счита, че НОР следва да присъстват в инициативите на Комисията, които тя ще представи в рамките на плана за действие за прилагане на Европейския стълб на социалните права, като се насърчават равните възможности, достъпът до пазара на труда, справедливите условия на труд, социалната закрила и социалното приобщаване;

45. подчертава огромното въздействие на кризата с COVID-19 върху заетостта в НОР, както и значителното увеличаване на равнищата на бедност поради загубата на икономическа дейност и намаляването на оборота в ключови сектори, и необходимостта от допълнително укрепване на специфичните инструменти, които подкрепят създаването на нови възможности за заетост и запазването на работните места в традиционните сектори;

46. призовава за мерки за по-голямо участие на НОР във всички дейности по програмата „Еразъм+“ и за насърчаване на сътрудничеството и мобилността между хората и организациите в тези региони и държави извън ЕС, по-специално съседните на НОР държави;

47. очаква от Европейския фонд за приспособяване към глобализацията да осигури необходимата гъвкавост при предоставянето на помощ в случаите, когато един значителен процес на реструктуриране оказва силно влияние върху икономиката на тези региони;

Достъпност с цел конкурентоспособност, предприемачество и единен пазар

48. предупреждава, че настоящата криза оказва огромно въздействие върху достъпа по въздух до тези отдалечени територии. Свързаността им трябва да се поддържа на равнищата от преди кризата, тъй като те са изцяло зависими от морския и въздушния транспорт;

49. настоятелно призовава да се вземат под внимание отдалечеността, географската изолираност и териториалната разпокъсаност на НОР при изготвянето, приемането и прилагането на политиките, които целят намаляване на пречките пред физическия и цифровия достъп до вътрешния, междурегионалния и европейския пазар;

50. припомня, че достъпът по въздух е и съществен елемент за конкурентоспособността на туристическия сектор, който е основен икономически двигател за много от тези региони и който беше силно засегнат от пандемията от COVID-19. Поради това настоятелно призовава Комисията да отчете този факт при определянето на политиките, насочени към подобряване на физическия достъп до НОР;

51. оценява направеното проучване на нуждите на НОР от свързаност и факта, че Комисията взе предвид проблемите и зависимостта им от пристанищата и летищата, като предложи мерки в рамките на ЕФРР и Механизма за свързване на Европа (МСЕ); счита обаче, че тези мерки не са достатъчни и че транспортната политика трябва да бъде приведена в съответствие с реалните условия в НОР;

52. изтъква значението на инвестициите за ограничаване на задръстванията в градските възли и за улесняване на устойчивите видове наземен транспорт;

53. счита, че би било уместно в рамките на МСЕ да се предвиди финансиране за разгръщането на опорни мрежи, включително подводни кабели, за свързване на НОР в рамките на техните собствени държави членки, помежду им и между Съюза и трети държави;

Регионална интеграция в техните географски райони

54. припомня на Комисията, че регионалната интеграция на НОР в техните географски райони продължава да бъде приоритетна цел и че програмите за европейско териториално сътрудничество са ключов инструмент за постигането ѝ. Поради това счита, че е от съществено значение да се запази финансирането на тези програми, както и оперативното развитие на новото направление за НОР, без обаче да се ограничава достъпът им до другите направления и техните финансови пакети;

55. изразява съжаление относно намаляването на процента на съфинансиране в Европа за НОР в рамките на Регламента INTERREG за периода 2021—2027 г., което е в противоречие със стратегическото значение, което Европейската комисия отдава от 2004 г. насам на укрепването на регионалната интеграция на НОР в техния географски обхват;

56. настоятелно призовава Комисията да подкрепя стратегически съвместни проекти за сътрудничество с участието на всички НОР в рамките на програмата Interreg;

57. припомня на Комисията нейния ангажимент да въведе конкретно, просто и ясно решение, което да позволява съвместното планиране на ЕФРР и на финансовите инструменти на съседни трети държави. Изразява съжаление, че това конкретно решение остава все още без реализация, и настоятелно призовава Комисията най-накрая да разреши този въпрос през програмния период 2021—2027 г.;

Миграция

58. подчертава, наред с останалото, че НОР се намират на първа линия при влизането в ЕС на незаконни имигранти от най-близките съседни територии и че управлението на миграционните потоци оказва голямо влияние върху всички публични политики на НОР, особено при прилагането на мерки за приемане или придружаване на непридружени деца;

59. припомня ангажимента на Комисията да подкрепя НОР в устойчивото управление на миграционните въпроси и настоятелно призовава да бъдат предвидени конкретни мерки чрез фонд „Убежище и миграция“ за програмния период 2021—2027 г.;

Заклучения

60. обръща внимание на Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета да вземат предвид положението на НОР в дебатите относно бъдещето на Европа и в развитието на бъдещите европейски политики, като гарантират пълното и ефективно прилагане на член 349 от ДФЕС.

Брюксел, 10 декември 2020 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Apostolos TZITZIKOSTAS
